rinis verpstelis, stiklinės apyrankės dalis, Prahos grašiai, žiestų puodų, puoštų horizontaliomis banguotomis ir lygiagrečiomis linijomis, šukės ir kt. Jie leidžia šį horizontą datuoti XIV-XV a. Dar giliau esantis kultūrinio sluoksnio horizontas datuotinas XI - XIII a. Tokią išvadą leidžia daryti jame surinkta archeologinė medžiaga: žiesta neryškiai profiliuota, puošta horizontaliomis lygiagrečiomis linijomis keramika. Čia aptikta daugiausia medinės statybos pėdsakų.

Po šiuo esančiame horizonte rasta lipdytinė grublėtu paviršiumi keramika datuojama I m.e. tūkst. Jam taip pat priklauso ir kalno šlaite aptiktos dar be kalkių skiedinio statytos gynybinės sienos liekanos.

Apatiniame kultūrinio sluoksnio horizonte rasta primityvių keturkampių stulpinės konstrukcijos pastatų pėdsakų. Jų sienos buvo iš vertikaliai į žemę įkaltų 4-10 cm storio kuolų ir greičiausiai išpintos šakomis bei apkrėstos moliu. Gyvenamieji būstai buvo su atviraisiais 15-20 cm gylio, 30-40 cm skersmens židiniais. Šiame sluoksnyje rasta pilko akmens kirvukų dalių ir lipdytinės brūkšniuotos keramikos. Visa tai leidžia šį kultūrinio sluoksnio horizontą datuoti I tūkst. prieš m.e.

Albertas Lisanka

VILNIAUS ŽEMUTINĖS PILIES ARSENALO TERITORIJOS TYRINĖJIMAI

Restauruojant Vilniaus Žemutinės pilies senąjį arsenalą, jo teritorijoje buvo tęsiami ir archeologiniai tyrinėjimai. Archeologinius tyrimus atliko PKI. 1982 m. buvo kasinėjama pastato viduje, PV jo krašte, būsimos šiluminės trasos vietoje. Buvo ištirtas apie 135 m^2 plotas, aptiktas vietomis iki 7,5 m storio kul-

tūrinis sluoksnis, kuris suskirstytas į 6 chronologiniu atžvilgiu skirtingus horizontus.

Apatiniame, šeštajame kultūrinio sluoksnio horizonte, kaip ir 1978 m. PR arsenalo teritorijos dalyje, po 1,15 m storio durpių sluoksniu, smėlingoje žemėje buvo aptikti labai senos gyvenvietės pėdsakai. Gyvenvietė, pakilus Vilnios bei Neries vandens lygiui, buvo užlieta ir apleista. Pasausėjus klimatui, slūgstant vandens lygiui, buvusios gyvenvietės vieta pradėjo užpelkėti. Radiokarbono ir žiedadulkių analizės parodė, kad minėtoji gyvenvietė egzistavo neolito pabaigoje - žalvario amžiaus pradžioje.

Tiktai II m.e. tūkst. pradžioje ant susidariusio durpių sluoksnio vėl įsikūrė gyvenvietė. Jos intensyviausiuose kultūrinio sluoksnio horizontuose (III ir IIIa) aptikta gana išsilaikiusių įvairių medinių pastatų iš apvalių rąstų, kertėse sujungtų užkarpomis, bei tarp jų buvusių medinių grindinių (gatvių?) liekanų. Šiame sluoksnyje rasta ir nedaug žiestos keramikos, puoštos horizontaliomis ir lygiagrečiomis linijomis, įvairių medžio dirbinių fragmentų, odinės avalynės liekanų, smulkių plytgaliukų. Radiokarbono duomenimis šie horizontai datuojami XIV a. pirmąja puse ir viduriu.

Viršutiniuose kultūrinio sluoksnio horizontuose (I ir II) taip pat buvo aptikta medinių statinių liekanų, virš kurių buvo atidengta dviem eilėmis sumestų įvairaus dydžio akmeninių sviedinių krūva (55 vnt.). Tarp jų rasta molinės dvasininko statulėlės galvutė. Aukščiau, 19 m ilgio atkarpoje, aptiktas suardytas akmenų grindinys. Šiuose horizontuose surinkta nemažai žiestos keramikos, keletas metalinių dirbinių. Šie horizontai datuojami XIV a. antrąja puse - XV a. Aprašytasis akmenų grindinys greičiausiai yra XV a.

viduryje - XVI a. pradžioje akmenimis grįstas kiemo paviršius. Virš šio grindinio atkastas suardytas dar vienas akmenų grindinys, priklausęs jau arsenalui.

1983 m. kasant prie R arsenalo kampo (ištirtas apie 100 m^2 plotas), prie gatvės buvo aptikta lygiagrečiai Vilnios einanti mūro siena. Ji - 2,05 m storio, apie 2,5 m aukščio, mūryta iš gelsvų ir rausvų 30,5x16x8 bei 29x14,5x7,7 cm dydžio lygių ir su išilginėmis braukomis plytų bei eilėmis dėtų akmenų. Mūras rištas rusvai balkšvu kalkių skiediniu. Pagrinde, skersai kas 30-32 cm padėti 28-30 cm storio, apie 45 cm išsikišę į išorę rąstai. Ant rąstų, išilgai sienos, buvo uždėtas į skersiniuose iškirstus lizdus įleistas rąstas. Ši siena taip pat priklausė Žemutinės pilies gynybinei sistemai, greičiausiai datuojamai XV a. pradžia.

Prie arsenalo PR galo, tarp jo ir Gedimino pilies kalno buvo aptikta 24 m ilgio PV-ŠR kryptimi ir apie 6,2 m pločio vienaaukštės patalpos apatinė dalis. Patalpa glaudėsi prie arsenalo galo, buvo vienaaukštė, turėjo apvalius skliautus. Iš arsenalo kiemo ir nuo Vilnios patalpos galuose būta 3 m pločio vartų. Patalpoje rasta sudegusių medinių grindų pėdsakų, pavienių XVII-XVIII a. puodų šukelių. Greičiausiai šioje patalpoje buvo laikomas parakas.

Aleksiejus Luchtanas

GYVENVIETĖS PRIE KERNAVĖS TYRINĖJIMAI 1983 M.

1983 metų rudenį, žvalgant Kernavės apylinkes, buvo išaiškinta nauja atvira geležies amžiaus gyvenvietė. Ji yra apie 400 m į PV nuo piliakalnių Neries pirmoje viršsalpinėje terasoje. Ariamame lauke buvo rasta per 60 kg įvairiausio dydžio gargažių, tit-